

бюджетній системі місцевими та державними фінансовими органами стане важливою складовою у подальших позитивних наслідках децентралізаційних процесів в Україні.

Література

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>

УДК 347.73

Чернадчук В. Д., д.ю.н., професор,
Українська академія банківської справи, м. Суми, Україна

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ-ДЕФІНІЦІЙ У СПІРНИХ ПОДАТКОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Застосування норм права – це здійснювана компетентними державними органами, уповноваженими на це громадськими об'єднаннями або їх посадовими особами організаційно-правова діяльність, результатом якої є встановлення піднормативних формально обов'язкових індивідуальних правил поведінки персоніфікованих суб'єктів [1, с. 286]. Застосування норм права – це управлінська діяльність органів державної влади, їх посадових осіб, а також уповноважених державою суб'єктів з винесення індивідуально-конкретних приписів, якими одним учасникам правовідносин надаються права, а на інших – покладаються обов'язки [2, с. 10].

Проблеми застосування норм матеріального податкового права у спірних податкових правовідносинах зумовлені, насамперед, якістю податкового законодавства.

Правова якість податкового закону є цілісно стійкою сукупністю його правових властивостей, яка (сукупність) є однією із передумов ефективної дії цього закону відповідно до поставленої при його прийнятті мети, є складним правовим утворенням, в межах якого виокремлюються:

1) матеріально-правові властивості, які є властивостями правової легальності змісту податкового закону, це правові властивості відповідності якості, що відображають відповідність прийнятого закону нормам, які визначають компетенцію законодавця, відповідність норм закону Конституції України та принципам податкового законодавства.

2) процесуально-правові властивості, які є властивостями правової легальності видання закону, це правові властивості якості процедури підготовки, розгляду та прийняття податкового закону, що означає його прийняття відповідно до встановленої процедури.

3) техніко-юридичні властивості, тобто правові властивості якості техніки його викладення, які відображають відповідність податкового закону правилам законодавчої техніки. Це зумовлено тим, що досягнення високого рівня якості податкової законотворчості неможливе без дотримання законодавцем правил та прийомів законодавчої техніки, які вироблені та апробовані нормотворчою практикою.

Під правовою якістю податкового закону потрібно розуміти цілісність сукупність властивостей правової легальності прийняття та змісту закону, а також його техніко-юридичних властивостей, яка є однією із передумов ефективної дії закону, відповідно до поставлених при його прийнятті цілей.

Застосування матеріальних норм податкового права потребує виявлення необхідної норми права та докладного аналізу її структури. Аналіз практики розгляду податкових спорів свідчить про наявність проблем щодо розуміння сутності того чи іншого поняття чи терміну. Насамперед, гіпотези норм податкового права містять терміни, які потребують відповідних визначень. Тому першою, на нашу думку, є проблема формування понятійного апарату податкового законодавства. У Податковому кодексі України [3] надано визначення понять, які розміщені у ст. 14 ПК України та в інших статтях кодексу. Однак, незважаючи на їх чисельність все ж таки в правозастосовчій діяльності існують проблеми неоднозначного розуміння певного поняття чи терміну.

По-перше, норми-дефініції не містять правил поведінки суб'єктів податкових правовідносин, їх основне призначення полягає у забезпеченні однозначного розуміння сутності поняття чи терміну суб'єктами податкових правовідносин. Самостійного регулятивного значення як норми прямої дії, норми-дефініції не мають і тому не можуть порушувати прав і свобод приватних осіб. Не маючи представницько-зобов'язуючого характеру вони беруть участь у податково-правовому регулюванні опосередковано, у поєднанні з нормами-правилами, в яких законодавцем використовуються відповідні поняття чи терміни.

Аналіз норм-дефініцій ПК України та практики їх застосування дозволяє виявити низку понятійних та термінологічних проблем.

1. Значна кількість дефініцій має узагальнений та певною мірою невизначений характер.

2. Окремі визначення мають дещо інше значення, ніж в інших галузях законодавства, наприклад «господарська діяльність», «інвестиції» тощо.

3. Відсилочний характер норм-дефініцій, наприклад п. 14.1.84. ст. 14 ПК України викладений в редакції: «інші терміни для цілей розділу III використовуються у значеннях, визначених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національними і міжнародними положеннями (стандартами) фінансової звітності, положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку».

4. Відсутність визначень окремих термінів та понять (відкриті терміни та поняття) і тому, на нашу думку, провідну роль у тлумаченні таких термінів має відігравати Верховний Суд України, дотримуючись правил застосування понять та термінів у податковому законодавстві, зокрема: за наявності законодавчого визначення у податковому законодавстві має використовуватися виключно таке галузеве визначення; за відсутності визначення у податковому законодавстві застосовуються норми-дефініції інших галузей законодавства; за відсутності визначення взагалі зміст поняття чи терміну має встановлюватися з використанням загальноприйнятих в юридичній науці і практиці правил тлумачення. Зокрема, застосовувати так звані неявні або контекстуальні дефініції, коли зміст поняття прямо не розкривається, але може бути виведений на підставі аналізу статті чи нормативно-правового акту.

Література

1. Великий енциклопедичний юридичний словник / [за ред. Ю. С. Шемшученка]. – К.: ТОВ Видавництво «Юридична думка», 2007. – 992 с.
2. Застосування норм права (теорія і практика): навч. посіб. / Б. В. Малишев, О. В. Москалюк; за заг. ред. Б. В. Малишева. – К.: Реферат, 2010. – 260 с.
3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.

УДК 342.9

Шкарупа К. В., к.ю.н.,
Інститут кримінально-виконавчої служби
Державної пенітенціарної служби України,
м. Київ, Україна

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ, ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН У ПРАВОВІЙ ДЕРЖАВІ

Розглядаючи відповідальності у виконавчому провадженні, виділимо значення такого роду відповідальності для становлення правової держави, оскільки вона є процесуальним засобом і правовою гарантією забезпечення належної поведінки суб'єктів правовідносин, виникаючих в ході виконавчого провадження. Поряд з цим, вона виступає дієвим засобом щодо припинення та попередження правопорушень, а також відновленню порушених прав та охоронюваних законом інтересів стягувачів.

Відповідальність у виконавчому провадженні – це обов'язок його учасників зазнати певних негативних наслідків, передбачених законом, за